

Araştırma Makalesi

Covid-19 Salgın Sürecinde Okul Yöneticileri, Öğretmen ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları

Distance Education Metaphorical Perceptions of School Managers, Teachers and Students in the Covid-19 Pandemic

Research Article

Asiye DURSUN*¹ Esra ERTAN ERGİN²

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Aralık, 2022
Cilt 4, Sayı 2
Sayfalar: 93-102
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 06.09.2021
Kabul : 29.01.2022

Özet

Bu çalışmada, okul içi paydaşların (okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler) metafor analizi ile uzaktan eğitime yönelik algılarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, yaşları 14 ile 62 arasında değişen 105'i (%39.5)'i erkek, 161'i (%60.5) kadın toplam 266 katılımcı yer almıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve metafor formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nitel bulgulara göre, 266 kişiden toplam 212 metafor elde edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin metaforlar "verimsizlik" "etkileşimsizlik", "yapay olma", "eksiklik", "eşitsizlik", "değişkenlik", "yoksunluk", "altyapı durumu", "farkındalık", "fırsat", "tamamlayıcılık", "koruyuculuk", "gelişim" olmak üzere 13 kategori altında toplanmaktadır. Bu bulgular ışığında uzaktan eğitim sürecine dair öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Covid-19 salgını, metafor, okul yöneticisi, öğrenci, öğretmen, uzaktan eğitim

Abstract

In this study, it is aimed to examine the perceptions and life satisfaction of stakeholders (school administrators, teachers and students) towards distance education with metaphor analysis. In the research, there are a total of 266 participants, 105 (39.5%) male, 161 (60.5%) female, aged between 14 and 62. In the study, personal information form and metaphor form prepared by the researchers were used as data collection tools. According to the qualitative findings obtained as a result of the research, a total of 232 metaphors were obtained from 266 participants. Then, all metaphors were handled together and divided into 13 categories. Here are the categories related to metaphors; "inefficiency", "non-interactivity", "artificiality", "deficiency", "inequality", "variability", "deficiency", "situation of infrastructure", "awareness", "opportunity", "complementarity", "protection", "development". In the light of these findings, suggestions about the distance education process are presented.

International Journal of
Karamanoğlu Mehmetbey
Educational Research

December, 2022
Volume 4, No 2
Pages: 93-102
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 06.09.2021
Accepted : 29.01.2022

Covid-19, distance learning, metaphor, school administrator, student, teacher **Keywords**

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, asiyedursun26@hotmail.com

² Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, e.ertan09@gmail.com

GİRİŞ

Uzaktan eğitim kavramının ülkemizdeki geçmişine bakıldığında; 1900'li yılların sonlarında ilk, orta ve yükseköğretim düzeylerinde uzaktan eğitimin fikir düzeyinde başladığı, 1950'li yıllara kadar fikir aşamasında devam ettiği görülmektedir. 1950'li yıllardan sonra uygulanmaya başlayan uzaktan eğitim 2000'li yıllara girmeden gelişim evresini tamamlayarak eğitimin bir parçası haline gelmiştir (Bozkurt, 2017: 114). Uzaktan eğitimin, eğitim sisteminin bir parçası olmasıyla birlikte yeni sorular ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri uzaktan eğitimin etkililiği ile ilgilidir. İnternet ortamında gerçekleşen uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu ifade edilmekle birlikte (Şahin ve Tekdal, 2005: 11) basit bir öğrenme olduğu ve öğrenmelerin temel düzeyde kaldığı belirtilmekte, sınıf ortamında bilgi işlemenin önemli bileşenlerinden öğrenen-öğreten etkileşimi olmaması (Karpenko, 2008: 45) yönüyle de eleştirilmektedir. Uzaktan eğitim, 2020 yılı başlarında Türkiye'de etkisini göstermeye başlayan Covid-19 salgınında ile birlikte yaygınlaşmaya ve yoğun biçimde gündeme gelmeye başlamıştır.

Covid-19 salgınında bulaşıcılığı önlemek için sosyal mesafe oluşturmaya dair gerçekleştirilen düzenlemelerden biri de, eğitimi uzaktan eğitim ortamında yürütmektir. Uzaktan eğitim virüs yayılımını yoğun yaşayan tüm ülkelerde kabul görmüş ve eğitim konusunda en fazla tercih edilen kanal olmuştur (Telli-Yamamoto ve Altun, 2020: 33). Bu açıdan Covid-19 salgını için alınan en önemli önlemlerden biri de uzaktan eğitime geçiş sürecidir. Türkiye'de yüz yüze eğitime 16 Mart 2020 tarihinde ara verilmiş ve 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitim süreci başlamıştır. Bu süreçte öğretmen ile öğrenci etkileşimleri, iletişimi ve öğretmenlerin ders işleme yöntemlerinin de değiştiği görülmektedir (Kırmızıgül, 2020: 283). Bu süreçle birlikte, erişim sorunları, sınavların ertelenmesi, dezavantajlı bölgelerde bulunan öğrencilerin okuldaki olanaklardan mahrum kalması, uzaktan eğitimin veya evde eğitimin ebeveynlere yük getirmesi, çocukların ve gençlerin sosyal etkileşimini azaltması (Chang ve Yano, 2020) gibi farklı sorunların da açığa çıktığı görülmektedir. Teknolojik hazırlık, içerik hazırlığı, pedagojik hazırlık ile izleme ve değerlendirme hazırlığı yapılarak yaşanan eşitsizlik ve sorunların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır (UNESCO, 2020). Buna rağmen ülkemizde de her kademede, uzaktan eğitim uygulamalarının nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesine; alt yapının oluşturulmasına, ders içeriklerinin hazırlanmasına ve etkili sunum tekniklerine ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir (Can, 2020: 42). Uzaktan eğitime ilişkin sıkıntıların; alt yapı sorunları, eğitimin yüz yüze olmaması, imkansızlık, salgının getirdiği duygudurum ve sınav kaygısı şeklinde ifade edilmekte ve buna çözüm olarak uzaktan eğitimin alt yapısının geliştirilmesi, sınav yerine ödev verilmesi ve hızlandırılmış sistemin uygulanmasının önerildiği görülmektedir (Kürtüncü ve Kurt, 2020: 66). Bir diğer araştırmada "*Web tabanlı eğitim, yüz yüze eğitime kadar etkilidir.*" maddesine 652 öğrenciden 339'nun "kesinlikle katılmıyorum", 211'nin "katılmıyorum", 15'inin ise "kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlemesi de (Keskin ve Özer-Kaya, 2020: 66) uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih ettiklerinin göstergesidir. Benzer şekilde hem ilkökul öğrencileri ve ebeveynleri hem de sınıf öğretmenlerinin, okulda etkileşim kurup dönüt alınabildiği için öğrenmenin daha iyi olduğunu düşündükleri, bu nedenle okulda yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini gösteren bulgulardan biri olmuştur (Yurtbakan ve Akyıldız, 2020: 951). Öğretmenlerle gerçekleştirilen bir diğer araştırma sonucunda uzaktan eğitimin hem olumlu hem olumsuz yanları olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, internet bağlantısı, öğrencilerle iletişim kurma, derslere katılım oranının az olması ve okul yönetiminin baskısına maruz kalma gibi problemlere sahip olduklarını ifade etmekte birlikte, teknoloji kullanımlarının ve mesleki gelişimlerinin olumlu etkilendiğini ve kendilerini geliştirme fırsatı yakaladıklarını ifade etmiştir (Bakioğlu ve Çevik, 2020: 111). Ayrıca ilkökul öğrencileri uzaktan eğitim sürecinde bir sorun yaşamadıklarını ifade ederken, ebeveynleri ders süreleri kısa olduğu için öğretmenlerin dersi yüzeysel bir şekilde anlatmasının sorun olduğuna dikkat çekmiştir (Yurtbakan ve Akyıldız, 2020: 951). Sonuç olarak öğretmen, öğrenci ve velilerle uzaktan eğitimin değerlendirmesine yönelik çalışmalarda hem olumlu hem de olumsuz ifadeler olduğu görülmektedir. Bu açıdan okul paydaşlarının uzaktan eğitime yönelik algılarının incelenmesi önem kazanmaktadır.

Bireylerin algılarını öğrenmenin yollarından birisi de metaforlardır. Metaforlar, bireylerin kendi yaşamlarını anlamlandırma ve yapılandırmalarını kolaylaştıran güçlü zihinsel haritalama ve modelleme düzeneği olarak tanımlanmaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 106). Çünkü bir resim içerisinde 1000 kelime barındırıyorsa bir metafor da 1000 resim barındırmakta; resim sadece statik bir imge sunarken metafor bir olgu hakkında düşünmek için zihinsel bir çerçeve sunmaktadır (Shuell, 1990). Uzaktan eğitime yönelik yapılan metafor çalışmalarına bakıldığında, sınıf öğretmen adaylarının metafor içerikleri ön plana çıkmaktadır. Uzaktan eğitime dair oluşturulan bu metaforlarının içeriğinde; eğitimin verimsiz, sıkıcı, etkileşimsiz, duygusuz olduğu, değersiz hissettirdiği, odaklanmanın zor olduğu ve derslerin uzun olmasından rahatsız olduğu görülmektedir (Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015: 312). Covid-19 salgınında ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik metaforları ise kolaylaştırıcı, yaşam boyu öğrenme, öğretimsel hazırbulunmuşluk, yapılandırılmış öğrenme, topluluk hissi, özerklik, zaman ve mekandan bağımsızlık, içsel motivasyon ve erişebilirlik şeklinde olumlu kategoride; yalnızlık duygusu, yapaylık, sosyalleşme, dışsal motivasyon, izolasyon, iletişimsizlik, psikolojik uzaklık, kalite, eşitsizlik, anıdalık ve duyuşsal yakınlık şeklinde olumsuz kategoride sınıflanmaktadır (Bozkurt, 2020: 1). Araştırmalara bakıldığında genellikle sınıf öğretmeni adaylarının ve ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının incelendiği fakat ortaöğretim öğrenci ve öğretmenlerinin algılarının ele alınmadığı görülmektedir. Ayrıca benzer şekilde okul yöneticilerinin uzaktan eğitim algılarına dair bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bütün bu açıklamalar doğrultusunda salgın süreci ile yaşamın bir parçası haline gelen uzaktan eğitimin okulun paydaşları olan öğretmen, öğrenci ve okul yöneticileri tarafından nasıl algılandığının metaforlar aracılığıyla incelenmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Covid-19 salgınında uzaktan eğitim sürecinin birer parçası olan okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının metaforlar aracılığıyla araştırılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Katılımcıların oluşturdukları metaforlar nelerdir?
2. Katılımcıların oluşturdukları metaforlardan elde edilen kategoriler nelerdir?
3. Katılımcıların öğrenci, öğretmen ve okul yöneticisi olma durumuna göre oluşturdukları kategoriler nasıl sınıflanmaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin toplanması ve analizine dair detaylar sunulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Bir olguya dair gerçekliği ortaya koymak ve bilgi üretmek amacıyla kullanılan desen (Creswell, 2018), bilinmesine rağmen derinlemesine bir bilgi ve algıya sahip olunmayan olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada örnekleme yöntemi olarak kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, uzaktan eğitim sürecini yaşayan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı tercih eden 62 (%23.3) yönetici, 80 (%30.1) öğretmen, 124 (%46.6) öğrenci oluşturmaktadır. 105'i (%39.5) erkek, 161'i (%60.5) kadın toplam 266 katılımcının yaşları 14 ile 64 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 28.45 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılanların 103'ü (%38.7) il merkezinde, 129'u(%48.5) ilçe merkezinde ve 34'ü (%12.8) köy/mahallede yaşamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu (KBF): Araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda, katılımcıların yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerine yönelik sorular yer almaktadır.

Metafor Çalışma Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan metafor çalışma formunda, çalışmanın nitel kısmına yönelik yarı yapılandırılmış bir form kullanılmıştır. 'Uzaktan eğitim benim için ..... gibidir/benzer; çünkü .....' şeklinde yer alan bir ifade oluşturularak katılımcıların boş olan yerleri doldurmaları istenmiştir. Katılımcıların belirtilen form üzerinde tamamladıkları bu cümleler, çalışmanın nitel kısımdaki veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada yer alan katılımcılardan elde edilen veriler, çevrimiçi ortamda bilgilendirilmiş onam sonrasında gönüllü katılım şeklinde toplanmıştır. 2020 yılı Nisan ayı başında veri toplanmaya başlanmış ve bir ay içinde tamamlanmıştır. 18 yaş altında öğrenci katılımcılar için "velimin bilgisi ve izni dahilinde gönüllü katılıyorum." koşulunu sağlama şartı aranmıştır. Her bir uygulama ortalama 5 dakika sürmüştür.

Metafor analizinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir (Saban, 2004):

- Kodlama ve Ayıklama: Araştırma katılımcılarının ürettikleri metaforlar alfabetik olarak sıralanmıştır. Uzaktan eğitim hakkında ifade edilen 320 metaforun uygun biçimde ve gerekçeli bir şekilde ifade edilip edilmediği kontrol edilmiştir. Araştırmada uygun olmayan ve aynı metaforun tekrar ettiği 54 form elenmiş ve toplam 266 form üzerinden araştırma yürütülmüştür.
- Örnek Metaforların Belirlenmesi: Araştırmada metaforları örnekleyen birer cümle belirlenmiştir. Metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre listelenmiş ham veriler tekrar geçirilmiş, okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci kategorilerinde tekrar listelenmiş, her metaforun yanına cinsiyet, yaş bilgisi yazılmıştır. Ayrıca yöneticiler "OY", öğretmenler "ÖĞT", öğrenciler "ÖĞR" kısaltması kullanılarak sıralanmıştır. Ardından araştırma sürecinde kullanılmak üzere üç farklı kategoriye (yönetici, öğretmen ve öğrenci) barındıran ve 125 metafordan oluşan "örnek metafor listesi" hazırlanmıştır.
- Kategorilerin Belirlenmesi: Oluşturulan örnek metafor listesi baz alınarak her metaforun uzaktan eğitim sürecini nasıl kavramsallaştırdığına bakılmıştır. Bu metafor; konu, kaynak ve konu ile kaynak ilişkisi açısından analiz edilerek belli bir tema ile ilişkilendirilmiş ve toplam 13 farklı kavramsal kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler "verimsizlik", "etkileşimsizlik", "yapay olma", "eksiklik", "eşitsizlik", "değişkenlik", "yoksunluk", "altyapı durumu", "farkındalık", "fırsat", "tamamlayıcılık", "koruyuculuk", "gelişim" şeklinde isimlendirilmiştir.
- Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması: İç geçerliliği sağlamak için yeterli sayıda katılımcıya ulaşılmak gerekmektedir (Merriam ve Tisdell, 2015). Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliğini sağlamak için bu çalışmada da bazı önlemler alınmıştır. 320 katılımcıdan veri toplanarak veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca iç geçerliliği artırmak,

belirlenen temaları destekleyerek bulgularının inandırıcılığını artırmak amacıyla ilgili kategori ve temaların altında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Nitel bulgular kodlanırken geçerlik ve güvenilirlik ilkeleri bağlamında araştırma sürecinin detaylı biçimde ifade edilmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yine, araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla iki araştırmacı birbirinden bağımsız şekilde veri kodlaması yapmıştır. Daha sonra araştırmacıların oluşturduğu kodlamalar bir araya getirilerek görüş birliğine varılan ve görüş birliğine varılamayan kodlar belirlenmiştir. Ardından kodlayıcılar arası güvenilirlik oranı % 90 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın % 70'ten düşük olmaması gerektiği bilinmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Elde edilen kategoriler hakkında araştırmacılar haricinde ilgili alandan bir uzman görüşü alınmıştır.

- Yüzde ve Frekansların Hesaplanması: Katılımcıların ve metaforların frekans ve yüzdelik bilgilerini elde etmek üzere veriler SPSS 22.0 paket programına aktarılarak gerekli analizler gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime dair oluşturdukları metafor verilerine ait bulgular yer almaktadır.

Katılımcıların Geliştirmiş Oldukları Metaforlara İlişkin Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. İlk olarak katılımcıların geliştirmiş oldukları metaforlar yönetici, öğretmen ve öğrenci şeklinde üç kategoriye ayrılmıştır. Ardından tüm metaforlar birlikte ele alınmış ve 13 kategoriye ayrılmıştır. Metaforlara ilişkin kategoriler; “verimsizlik” “etkileşimsizlik”, “yapay olma”, “eksiklik”, “eşitsizlik”, “değişkenlik”, “yoksunluk”, “altyapı durumu”, “farkındalık”, “fırsat”, “tamamlayıcılık”, “koruyuculuk”, “gelişim” şeklindedir.

Katılımcıların “yönetici, öğretmen ve öğrenci” olarak geliştirmiş oldukları metaforların frekans ve yüzde dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcıların Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Metaforlarının Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yönetici	F	Öğretmen	F	Öğrenci	F
Tiyatroyu radyoda dinlemek	1	Ham bir meyve	1	Astronot	1
Kar dondurma	1	Ağaç ve dalları	1	Açığı kapatmak	1
Yemek yiyenleri seyretmek	1	Dalga	1	Akvaryumun içindeki balık	1
Messenger da chat yapmak	2	Can Simidi	1	Bulutsuz bir gökyüzü	1
Komadaki hasta	1	Saksı	1	Faydası olmayan bir kitap	1
Alternatif	1	Aynaya/duvara ders anlatma	8	Tamamlanmamış inşaat	1
Bilgi aktarmak	2	Taşıma su ile değirmen döndürme	1	Yıldız	1
Mektup	1	Saklambaç	1	Yapraksız ağaç	1
Yeni bir fırsat	1	Radio yayını	1	Oyuncağı elinden alınmış çocuk	1
Küçük bir dağ	1	Uçurum	1	Verimsiz toprak/tarla	5
Bal yapmayan arı	1	Zor zaman	1	Örümcek ağı	1
Hayal	1	Sentez	1	Hapishane/kafes	3
Yüz yüze eğitimin yardımcısı	1	Huzur	1	Boşluk/uzay	7
Şelale	1	Tuzsuz/kokusuz bir yemek	4	Hüzün/Hüsrân	2
Araç	1	Antik bir kitabe	1	Teleskop veya dürbün	1
Buza yazı yazmak	1	Taş	1	Sorumluluk	1
Sepeleyen yağmur	1	Haber spikeri	1	Deprem	1
Bilgisayar oyunu	1	Eziyet	2	Kibrit	1
Tuzsuz yemek	2	Güdümlü füze	1	Pazardaki meyve	1
Verimsiz meyve	1	Telefonla konuşmak	1	Kollu terazi/terazi	1
Futbol maçı izlemek	1	Çıkamaz sokak	1	Matematik sorusu	1
Eğitimi diri tutmak	1	Yıldız	1	Uzakta olan sevdiğim	1
Teknoloji	2	Home ofis	2	Maske	3
Özel ders	1	Yeni bir ülke gezisi	1	Giyilmesi gereken küçük ayakkabı	1
Avuntu	1	Soğuk çay	1	Sanal gerçeklik gözlüğü	1
Uzaktaki sevdiğin kişi ile telefonla iletişim kurma	1	Tedavi/tedavi süreci	2	Uçan bir kelebek	1
Cam fanus	1	Teknolojik bir şans	1	Karınca	1
Çimende kayak yapmak	1	Hayali bir sistem	1	Bilgisayar oyunu	1
Zamanı kısaltmak	1	Yapma çiçek	2	Çöp	1
Eksik bulmaca	2	Yarış atı	1	Home Office	1
Arapsaçı	1	El değmeyen eliş ürünleri	1	Kağıdın üstüne taş koymak	1
Sanal dünya	1	Araba	1	Boş ders	3
Televizyon	1	Nefes	1	İlaç/ilaç muadili	2
Özgürce ders işlemek	1	Simülasyon	1	Koca bir engel/zorluk	4
Jeneratör	1	Mektup	1	Boşa kürek çekmek	1
Polyannacılık	1	Karabasan	1	Çözümlemeyen bir çelişki	1
Okulda eğitim	1	Çay kaşığıyla bir şişeye su doldurmak	1	Kendini geliştirme	1
Koala beslenmek	1	Güneş	1	Gayret/çaba	2
Suya yazı yazmak	1	Bir cam fanusun içinde olmak	1	Video/tv izlemek	5
Kanatsız uçmak	1	Havanda su dövmek	1	Ayırım	1
Olta atıp balığı beklemek	1	Hastalık	1	Kısa bir özet	1
Kablosuz internet	1	Yapay zeka	1	Ördek	1
%50 verim düşüklüğü	1	Robot	1	Spor yapmak/koşu	2
Boş bir çerçeve	1	Çorbanın tuzu/limonu	1	Su	1
Similatör	1	Ruhsuz bir beden	1	Dershane/ders	2
Bukalemun	1	Perde	1	Çiçek açmayan bir bitki	1
Parkur	1	Gurbetçilik	1	Sisli bir havada açılan araba farları	1
Kuşburnu	1	Film	1	İyi bir restoranda yemek yemek	1
Matbaanın icadı	1	Kafesteki kuşu sevmek	1	Tarihi geçmiş paketli gıda	1
Çaresizliğin çaresi	1	Kaplumbağa	1	Teknoloji	1
Acil Servis	1	Karınca	1	Duvara bir şeyler anlatmak	2
Anlamsız ve içi boş bir eğitim	1	Kaplumbağa ile Tavşan yarışı	1	Bir telefonun en yeni modeli	1
Stand-up gösterimi	1	İnternet	1	Devekuşu	1
Fırsat eşitsizliği	1	Engelli bir yaşam	1	Kaptansız bir gemi	1
İletişim	1	Doğal bir afet sürecine uyum	1	Suyu olmayan deniz	1
Mesafeli eğitim	1	Tek kanatlı bir kuş	1	Yırtık ayakkabı	1
Kavanozdan zeytine bakıp yiyememek	1	Sadece sesli sinema	1	Şans/şans oyunu	2
		İnsan	1	Dönme dolap	1
		Meyvesiz ağaç	1	Gelecek	1
		Kollu terazi/terazi	1	Çöl	1
		Bilgisayar oyunu	2	Ping	1
		Sulanmamış fidan	1	Zaman kaybı	2

		Akıntıya karşı kürek çekmek	1	Şekersiz tatlı	1
		Boş sahneye karşı tiyatro	1	Yüz yüze eğitim	1
		Uzay çağı filmi	1	Faydasız girişim	1
				İçerikli dolmayan boş şişe	1
				Gelişigüzel/ mış gibi bir sistem	2
				Sıfır rakamı	1
				Eksik malzeme ile kek yapmak	1
				Bal yapmayan arı	1
				Kova	1
				Kan Kanseri	1
				Adaletsizlik	1
				Duygusuz eğitim	2
				Bozuk saat	1
				Göl	1
				Kırık bir kayıkla denize açılmak	1
				Köprü	2
				Alternatif	1
				Rüya	1
				İnternet	1
				Çember	1
				Soğuk havadaki güneş	1
				Gerekli bir besin ögesi	1
				Parçası eksik bir puzzle	1
				Bukalemun	1
				Ayaksız çorap	1
				İçerikli boş ceviz	1
				Kalorifer	1
				Yuvasız kuş	1
Toplam	62	Toplam	80	Toplam	124

Tablo 1 incelendiğinde 266 katılımcının uzaktan eğitim sürecine ilişkin 212 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. Metaforların frekanslarına bakıldığında en fazla aynaya/duvara ders anlatma (n:8) ve boşluk/uzay (n:7), verimsiz bir toprak/tarla(n:5), video/tv izlemek (n:5) metaforu olduğu görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Boşluğa benzettim çünkü öğretmenler ne kadar çabalasa da yüz yüze eğitim gibi verimli olmuyor ve bir şeyler anlamak çok zor hale geliyor” (Kız, 14, Öğrenci)

“Duvara ders anlatmak gibi. Öğrencilerden bir dönüt almak çok zor, ordalar ama mevcut değiller.” (Kadın, 37, Öğretmen)

“Verimsiz bir toprağa benzettim çünkü verimsiz bir toprak nasıl ki ekin vermezse eğitimden geri kalmış bir öğrenci de çiçek açamaz, çiçek açamazsa da ülkeye faydası olmaz.” (Kız 16, Öğrenci)

“Video izlemeye benzetiyorum hiç canlı odak kuramıyorum.” (Erkek 17, Öğrenci)

Metaforlardan Oluşturulan Kategorilere İlişkin Bulgular

Katılımcıların oluşturdukları metaforların “verimsizlik” “etkileşimsizlik”, “yapay olma”, “eksiklik”, “eşitsizlik”, “değişkenlik”, “yoksunluk”, “altyapı durumu”, “farkındalık”, “fırsat”, “tamamlayıcılık”, “koruyuculuk”, “gelişim” kategorisine ait geliştirmiş oldukları metaforlar ve katılımcıların frekans ve yüzde dağılımı Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Kategori	Metafor Adları	Katılımcı		Metafor	
		f	%	F	%
Verimsizlik	Kar dondurma (n:1), Mesenger da chat yapma (n:2), Tuzsuz yemek (n:1), Verimsiz meyve (n:1), Avuntu (n:1), Polyannacılık(n:1), Tamamlanmamış inşaat (n:1), Bilgi aktarmak (n:1), Zaman kaybı (n:1), Verimsiz tarla/toprak (n:5), Boşluk/uzay (n:5), Matematik sorusu (n:1), Çöp (n:1), Kağıdın üstüne taş koymak (n:1), Boş ders (n:2), Koca bir engel/zorluk (n:2), Boşa kürek çekmek (n:1), Tarihi geçmiş paketli gıda (n:1), Video/tv izlemek (n:1), Dönme dolap (n:1), Göl (n:1), Kırık bir kayıkla denize açılmak (n:1), Gelişigüzel/ mış gibi bir sistem (n:1), Bal yapmayan arı (n:1), Kaptansız bir gemi (n:1), Sıfır rakamı (n:1), Bozuk saat (n:1), İçerikli dolmayan boş şişe (n:1), Rüya (n:1), Spor yapmak/Koşu (n:1), Ayaksız çorap (n:1), İçerikli boş ceviz (n:1), Soğuk havadaki güneş (n:1), El değmeyen eliş ürünleri (n:1), Duvara bir şeyler anlatma (n:1), Eziyet (n:1), Akıntıya karşı kürek çekmek (n:1), Yapırsız ağaç (n:1), Kablosuz internet (n:1), Yarış atı (n:1)	51	19.92	41	17.67
Etkileşimsizlik	Tiyatro radyo dinlemek (n:1), Bilgi aktarmak (n:1), Mektup (n:1), Futbol maçı izlemek (n:1), Televizyon(n:1), Similatör(n:1),Anlamsız ve içerikli boş bir eğitim (n:1), Stand-up gösterimi (n:1), Mesafeli eğitim (n:1), Aynaya/duvara ders anlatma (n:8), Saklambaç(n:1), Zor zaman(n:1), Haber spikeri(n:1), Hayali bir sistem (n:1), Karabasan(n:1), Çay kaşığıyla bir şişeye su doldurmak (n:1), Bir cam fanusun içinde olmak (n:1),Perde (n:1), Tuzsuz yemek (n:1), Engelli bir yaşam (n:1), Boş sahneye karşı tiyatro (n:1), Tek kanatlı bir kuş (n:1), Sadece sesli sinema (n:1), Kafesteki kuşu sevmek (n:1), Güneş (n:1), Cam fanus (n:1).	33	12.40	26	11.21
Yapay olma	Bilgisayar oyunu (n:1), Yapay zeka (n:1), Robot (n:1), Film (n:1), Yapma çiçek (n:1), Zamani kurtarmak (n:1).	6	2.25	6	2.59
Eksiklik	Bal yapmayan arı (n:1), Çimende kayak yapmak (n:1), Suyu yazı yazmak (n:1), Kanatsız uçmak (n:1),Boş bir çerçeve (n:1), Acil Servis (n:1), İletişim (n:1), Bulutsuz bir gökyüzü (n:1), Faydası olmayan bir kitap (n:1),Yıldız (n:1), Giyilmesi gereken küçük ayakkabı (n:1), Karınca (n:1), Video/tv izlemek (n:1), Yırtık ayakkabı (n:1), Eksik malzeme ile kek yapmak (n:1), Koca bir engel/zorluk (n:2), Gayret/çaba (n:1), Çiçek açmayan bir bitki(n:1), Zaman kaybı (n:1), Ham bir meyve (n:1), Kısa bir özet (n:1), Tuzsuz/kokusuz bir yemek (n:4), Telefonla konuşmak (n:1), Soğuk çay (n:1), Meyvesiz ağaç (n:1), Sulanmamış fidan (n:1), Uzay çağı filmi (n:1), Çıkmaz sokak (n:1), Parçası eksik bir puzzle (n:1), Yuvasız kuş (n:1), Şekersiz tatlı (n:1), Ruhsuz bir beden (n:1).	36	13.16	32	13.79
		Katılımcı		Metafor	

Kategori	Metafor Adları	f	%	F	%
Eşitsizlik	Buza yazı yazmak (n:1), Maske (n:1), Parkur (n:1), Fırsat eşitsizliği (n:1), İyi bir restoranda yemek yemek(n:1). Duvara bir şeyler anlatma (n:1), Bir telefonun en yeni modeli (n:1), Adaletsizlik (n:1), Ayırım (n:1), Şans/şans oyunu (n:1), Köprü (n:1), Taşıma su ile değirmen döndürme (n:1). Kollu terazi/terazi (n:2), Kalorifer (n:1), Uçurum(n:1), Antik bir kitabe (n:1). Kaplumbağa ile Tavşan yarışı (n:1), Bilgisayar oyunu (n:1), Köprü (n:1), Devekuşu (n:1), Havanda su dövmek (n:1).	22	8.27	21	9.05
Yoksunluk	Yemek yiyenleri seyretmek (n:1), Sanal dünya (n:1), Kavanozdan zeytine bakıp yiyememek (n:1), Hapishane/kafes (n:3), Uzay/boşluk (n:1) Hüzün/Hüsran(n:1). Uzakta olan sevdiklerim (n:1), Video/tv izlemek (n:2), Suyu olmayan deniz (n:1), Duygusuz eğitim (n:2), Yapma çiçek (n:1), Saksı (n:1), Gurbetçilik (n:1) Çember (n:1), Akvaryumun içindeki balık (n:1).	19	7.14	14	6.46
Değişkenlik	Bilgisayar oyunu (n:2), Teknoloji (n:1), Arapsaçı (n:1), Bukalemun (n:2). Deprem (n:1), İlaç/ilaç muadili (n:1), Çözülemeyen bir çelişki (n:1), Uçan bir kelebek (n:1), Gelecek (n:1), Taş (n:1), Karınca (n:1), Hastalık (n:1), Doğal bir afet sürecine uyum (n:1), İnsan (n:1), Kibrit (n:1).	17	6.39	15	6.46
Altyapı durumu	Teknoloji(n:1), Çaresizliğin çaresi (n:1), "Ping"(n:1), Faydasız girişim(n:1), Radyo yayını (n:1), Eziyet(n:1), Kaplumbağa(n:1), İnternet(n:1), Gelişigüzel/ mış gibi bir sistem(n:1).	9	3.38	9	3.88
Farkındalık	Küçük bir dağ (n:1), Olta atıp balığı beklemek (n:1), %50 verim düşüklüğü (n:1), Kuşburnu (n:1), Matbaanın icadı (n:1), Boş ders (n:1), Çöl (n:1). Kova (n:1), Kan Kanseri (n:1), İnternet(n:1), Hüzün/Hüsran (n:1), Su (n:1), Pazardaki meyve (n:1).	13	4.89	13	5.60
Fırsat	Komadaki hasta (n:1), Yeni bir fırsat (n:1), Şelale (n:1), Araç (n:1), Alternatif (n:2), Sepeleyen yağmur(n:1), Jeneratör (n:1), Koala beslenmek (n:1), Teknoloji (n:1), Uzaktaki sevdiğin kişi ile telefonla iletişim kurma(n:1). Özgürce ders işlemek (n:1), Ağrı kapatmak (n:1), Örümcek ağı(n:1), Uzay/boşluk (n:1), Teleskop veya dürbün (n:1), Home Office (n:1). Ördek (n:1), Dershane/ders (n:2), Yüz yüze eğitim (n:1), Sisli bir havada açılan araba farları (n:1), Sanal gerçeklik gözlüğü (n:1), İlaç/ilaç muadili(n:1). Gerekli bir besin ögesi (n:1), Ağaç ve dalları (n:1), Can Simidi(n:1), Astronot (n:1). Huzur (n:1), Gülümlü füze (n:1), Yıldız (n:1), Home ofis (n:2), Araba (n:1), Nefes (n:1), Mektup (n:1), Sentez (n:1), Simülasyon (n:1), Yeni bir ülke gezisi (n:1).	39	14.28	36	15.52
Tamamlayıcılık	Hayal(n:1), Yüz yüze eğitimin yardımcıları (n:1), Özel ders (n:1), Teknolojik bir şans(n:1), Eksik bulmaca (n:2) Çorbanın tuzu/limonu (n:1), Eğitimi diri tutmak (n:1), Okulda eğitim (n:1)	9	3.38	8	3.45
Koruyuculuk	Oyuncağı elinden alınmış çocuk (n:1), Maske (n:2), Spor yapmak/koşu (n:1), Tedavi/ tedavi süreci(n:2)	6	2.25	4	1.72
Gelişim	Dalga (n:1), Sorumluluk(n:1), Gayret/çaba(n:1), Video/tv izlemek(n:1), Şans/şans oyunu(n:1), Kendini geliştirme (n:1).	6	2.25	6	2.59
Toplam		266	100	231	100

Tablo 2 incelendiğinde 266 katılımcı ve 231 metafor olduğu görülmektedir. Tablo 1’de 212 metafor elde edilmesine rağmen Tablo 2’de bu sayının 231 olması, aynı isimdeki metaforların birbirinden farklı kategori altında yer alarak tekrarlanmasından kaynaklanmaktadır. Verimsizlik kategorisinde 51 katılımcının, 41 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Matematik sorusuna benzetiyorum. Çünkü anlamıyorum ben ekrana ekran bana bakıyor” (Erkek, 17, Öğrenci)

“Eziyete benzetiyorum. Çünkü hiçbir işe yaramıyor ve boşuna teknolojik aletlerin karşısında oturuyoruz.” (Kadın, 36, Öğretmen)

“Polyannacılığa benzetiyorum. Çünkü çocuklara yüzde 1 bile faydası olmadığını düşünüyorum ama her şey mükemmelmiş gibi kendimizi kandırıyoruz.” (Erkek, 40, Yönetici).

Etkileşimsizlik kategorisinde 33 katılımcının, 26 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. Öğretmen ve yöneticiler bu kategoride farklı metaforlar oluşturmasına rağmen öğrencilerin ilgili kategori altında metafor oluşturmadıkları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Tiyatro eserini radyodan dinlemeye benzettim. Çünkü yeterli düzeyde etkileşim yok.” (Erkek, 45, Yönetici).

“Saklambaca benzettim çünkü öğrenciler görünmez oluyorlar, öğretmenler onları bulmaya çalışıyorlar.” (Kadın, 31, Öğretmen)

“Hayali bir sisteme benzetiyorum. Öğrencilerin gözün içine bakıp aynı havayı solumak gerekir.” (Erkek, 33, Öğretmen).

Yapay olma kategorisinde 6 katılımcının, 6 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. Bu 6 katılımcının da öğretmen olması dikkat çekmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Yapay zekaya benzetiyorum. Çünkü kendimi bazen insan değil de robot gibi hissediyorum. Her şey gerçek değil gibi geliyor.” (Kadın, 37, Öğretmen).

“Yapma çiçek gibi görüntüde var ancak kokusu ve ruhu yok.” (Kadın, 35, Öğretmen).

Eksiklik kategorisinde 36 katılımcının, 32 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Sulanmamış fidana çünkü ağaç olabilecek fidanların güneş ışıkları da olsa sulanmadığı sürece büyüyüp dallanamaz. Çocukların da güneş ışıkları var ama suları eksik.” (Kadın, 28, Öğretmen).

“Kanatsız uçmaya benzetiyorum. Çünkü eksik parçaları var.” (Erkek, 50, Yönetici)

“Zorlu bir yolculuğa benzettim çünkü çoğu konu tam anlamıyla öğrenilemiyor.” (Kız, 14, Öğrenci).

Yoksunluk kategorisinde 19 katılımcının, 14 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“yemek yiyenleri seyretmeye benzetiyorum. Görüyorsunuz ama yemeğin lezzetini alamıyorsunuz.” (Erkek, 54, Yönetici).

“Uzaya benzetiyorum. Uzay dünyaya çok uzak ve bizde okullardan çok uzakta kalmak zorunda kaldık okulumuzu özledik” (Kız, 15, Öğrenci)

“Gurbetçiliğe benzetiyorum. İlişkilerde İletişimdesinizdir ama samimiyet ve sıcaklık kafi gelmez ve özlem duyarsınız yan yana olmaya.” (Kadın, 34, Öğretmen).

Eşitsizlik kategorisinde 22 katılımcının, 21 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“İyi bir restoranda yemek yemeye benzetiyorum. Herkes katılamıyor sadece imkanı olanlar girebiliyor yani çoğu insan eğitimden mahrum kalıyor.” (Erkek, 15, Öğrenci).

“Parkur. Hem Teknolojiye direnen, hem de etkin kullanan bireyler için yarışa dönüştü. Zamanı etkin kullanma materyal üretme gibi konular kimisi için kaliteli eğitimi artırma, kimileri için de külfete dönüştü (Kadın, 36, Yönetici)

“Teraziye benzettim çünkü iyi ayrı öğrenci grubu var imkanı olan öğrenciler internete düzenli girip bilgi birikimleri diğer öğrencilerden fazla olacağı için her zaman ağır basar.” (Kadın, 30, Öğretmen)

Değişkenlik kategorisinde 17 katılımcının, 15 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Uçan bir kelebeğe benzetiyorum. Çünkü sonunda nereye konacağı belli değil.” (Erkek, 16, Öğrenci).

“Karınca gibi çünkü belirsiz yavaş yavaş şekillenen ve geliştirilen bir uygulama.” (Erkek, 37, Öğretmen)

“Arapsaçına benzetiyorum. Süreç içerisinde çok fazla karar değişikliği yapıldı. İdareci olarak bizler bile bocaladık. Çocuklarımız da ciddi bir çıkmazın içine girdiler.” (Erkek, 50, Yönetici)

Altyapı durumu kategorisinde 9 katılımcının, 9 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Ping'e benzettim çünkü yüz yüze eğitimi LAN bağlantısına benzetirseniz ve uzaktan eğitimi kendi internetinizle aldığımız gecikmeye benzetirsek, LAN bağlantısındaki gibi kaliteli ve hiç bir sıkıntısı olmaz yüz yüze eğitimin duygusuyla kafamıza işlenir bilgiler ama uzaktan eğitimde bilgiye bir şekilde ulaştığınız da her türlü bir eksiklik, bıkkınlık ve gecikme ile karşılaşabilirsiniz. (Erkek, 17, Öğrenci).

“Eziyet gibiydi. Alt yapı çok yetersiz. Donanım eksikliği çok fazla..” (Erkek, 46, Öğretmen)

“Çaresizliğin çaresi gibidir. Teknolojik sıkıntılar içinde bir yere varmak, ulaşmak gayreti için yaşanan zorluklar..” (Erkek, 58, Yönetici)

Farkındalık kategorisinde 13 katılımcının, 13 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Kovaya benzetiyorum. Ne doldurursan onu alırsın” (Erkek, 18, Öğrenci).

“Küçük bir dağa benzettim çünkü onu aşmadan yeni hedefler belirleyemem.” (Kadın, 32, Yönetici)

Fırsat kategorisinde 39 katılımcının, 36 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Özgürce ders işlemeye benzetiyorum. Zaman ve mekan zorunluluğu olmadığı için ve istediğimiz teknolojik yöntemle ders işlemeyi mümkün kıldığı için” (Erkek, 31, Yönetici).

“Home ofise benzettim çünkü evden çalışarak birçok işimizi kolaylıkla halledebiliyoruz.” (Kız, 15, Öğrenci)

“Can simidine benzetirim. Çalışan, okumak isteyen, okula gidemeyen, ayrıca bu süreçte evlerinden çıkamayan binlerce insan için kıymetli olduğunu düşünüyorum. (Kadın, 39, Öğretmen)

Tamamlayıcılık kategorisinde 9 katılımcının, 8 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Eksik bulmacaya benzetiyorum. Oluşabilecek bilgi eksikliğini tamamlamaktadır” (Erkek, 56, Yönetici).

“Çorbanın tuzuna limonuna benzetiyorum. Çünkü tamamlar..(Erkek, 39, Öğretmen)

Koruyuculuk kategorisinde 6 katılımcının, 4 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. Kategorideki metaforların öğrenciler tarafından oluşturduğu görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

“Oyuncağı elinden alınmış çocuğa benzetiyorum şuan. Okula gitmemiz zararlı o yüzden uzaktan devam ediyoruz. Uzaktan devam etmek bizim için en sağlıklı” (Kız, 17, Öğrenci).

Gelişim kategorisinde 6 katılımcının, 6 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. İlgili metaforlar ve metaforlara yüklenen anlamlardan birkaç örnek şu şekildedir:

"Kendini geliştirmeye benzetiyorum, kendimi bu dönemde çok geliştirdim." (Kız, 17, Öğrenci).

"Şansa benzetiyorum, bütün alttan derslerimden geçtim ve derslerimi başarılı şekilde verdim." (Kız, 17, Öğrenci).

"Dalgaya benzetiyorum. Dalganın şiddeti ne olursa olsun üzerinde sörf yapabilecek kadar güçlüyüm." (Kadın, 39, Öğretmen)

Katılımcıların Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Öğrenci Olarak Oluşturulan Kategorilere İlişkin Bulgular

Katılımcıların oluşturdukları metaforlardan elde edilen kategorilerin okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı ve metafor ürettikleri kategori sayısı Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3.

Katılımcıların Okul Yöneticisi, Öğretmen ve Öğrenci Olarak Oluşturdukları Metafor Kategorileri

Paydaş	Kategori	Toplam Metafor	
		f (%)	Kategori sayısı
Okul yöneticisi	Verimsizlik (n:11), Etkileşimsizlik (n:10), Yoksunluk (n:3), Fırsat (n:12), Farkındalık (n:5), Tamamlayıcılık (n:6), Eşitsizlik (n:3), Yapay olma (n:2), Altyapı (n:2), Eksiklik (n:6), Değişkenlik (n:2)	62(%23.3)	11
Öğretmen	Verimsizlik (n:5), Etkileşimsizlik (n:22), Yoksunluk (n:3), Fırsat (n:12), Tamamlayıcılık (n:2), Eşitsizlik (n:6), Yapay olma (n:5), Altyapı (n:3), Eksiklik (n:13), Değişkenlik (n:6), Gelişim (n:1), Koruyuculuk (n:2)	80(%30.1)	12
Öğrenci	Verimsizlik (n:35), Etkileşimsizlik (n:1), Yoksunluk (n:13), Fırsat (n:15), Tamamlayıcılık (n:1), Eşitsizlik (n:13), Altyapı (n:4), Eksiklik (n:17), Değişkenlik (n:9), Gelişim (n:5), Koruyuculuk (n:4), Farkındalık (n:7)	124(%46.96)	12

Tablo 3 incelendiğinde okul yöneticilerinin 11 kategoride öğretmen ve öğrencilerin ise 12 kategoride metafor ürettikleri görülmektedir. Kategoriler incelendiğinde öğrencilerin, öğretmen ve okul yöneticilerine göre daha verimsizlik, yoksunluk ve eksiklik kategorilerinde daha fazla metafor üretmişlerdir. Etkileşimsizlik ve tamamlayıcılık kategorisinde ise tam aksine öğretmen ve okul yöneticilerinin daha fazla metafor ürettiği, öğrencilerden sadece bir katılımcının iki kategoriye dair birer tane metafor ürettiği dikkat çekmektedir. Okul yöneticilerinin koruyuculuk ve gelişim, öğretmenlerin farkındalık, öğrencilerin ise yapay olma kategorisi altında metafor üretmedikleri görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın nitel sonuçları incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcılar uzaktan eğitim sürecine ilişkin 212 metafor geliştirmiştir. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin oluşturdukları metaforların "verimsizlik", "etkileşimsizlik", "yapay olma", "eksiklik", "eşitsizlik", "değişkenlik", "yoksunluk", "altyapı durumu", "farkındalık", "fırsat", "tamamlayıcılık", "koruyuculuk", "gelişim" olmak üzere on üç kategori altında toplandığı görülmektedir. Bu kategorilere göre uzaktan eğitime ilişkin algılar olumlu ve olumsuz olmak üzere iki başlık altında değerlendirilebilir. Çünkü "verimsizlik", "etkileşimsizlik", "yapay olma", "eksiklik", "eşitsizlik", "değişkenlik", "yoksunluk" kategorilerindeki gerekçeler genellikle uzaktan eğitimin eksik yanlarını ve zorluklarını tanımlamakta; "farkındalık", "fırsat", "tamamlayıcılık", "koruyuculuk", "gelişim" kategorilerindeki gerekçeler ise uzaktan eğitimin faydaları ve olumlu yanları üzerinde durmaktadır. "Altyapı durumu" kategorisinde ise gerekçeler hem olumlu hem olumsuz ifadeler barındırmaktadır. Benzer şekilde uzaktan eğitime yönelik yapılan metafor çalışmalarında da hem olumlu hem de olumsuz anlam barındıran kategoriler olduğu görülmektedir. Nitekim uzaktan eğitimin verimsiz, sıkıcı, etkileşimsiz, duygusuz olduğu, değersiz hissettirdiği, odaklanmanın zor olduğu ve derslerin uzunluğundan rahatsız olunduğu (Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015: 312), yalnızlık duygusunu, yapaylığı, izolasyon, iletişimsizlik, psikolojik uzaklığı arttırdığı; kalite, eşitsizlik, anındalık ve duyuşsal yakınlığı zorlaştırdığı görülmekle birlikte uzaktan eğitimin kolaylaştırıcı olduğu, yaşam boyu öğrenmeyi, hazırbulunuşluk, yapılandırılmış öğrenme, topluluk hissi ve özerkliği kolaylaştırdığı, zaman ve mekandan bağımsız olduğu için içsel motivasyon ve erişilebilirliği artırdığı ifade edilmektedir (Bozkurt, 2020: 1). Farklı bir araştırmada uzaktan eğitimi geleneksel eğitime tercih ettiklerini belirten öğrenciler; uzaktan eğitimin daha öğretici olduğunu, sınavların daha kolay ve kaliteli olduğunu, uzaktan eğitim için daha fazla zaman harcadıklarını ifade etmektedir (Hannay ve Newvine, 2006: 1). Bir diğer araştırmada ifade edilen metaforların genellikle olumlu olduğu ve metaforların "esneklik", "erişilebilirlik", "eğitsel", "etkileşim" ve "duyuşsal" olmak üzere 5 kategoride toplandığı görülmektedir (Çivril, Aruğaslan ve Özyayın-Özkara, 2018).

Araştırmada verimsizlik, eksiklik ve etkileşimsizlik kategorilerindeki metafor sayılarının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim özellikle arkadaşlarla ilişkilerin önem kazandığı ergenlik döneminde etkileşimsizliği artırdığı için olumsuz algılanabilir. Benzer şekilde yapılan araştırmalarda etkileşimsizlik ve iletişimsizliğin olumsuz bir faktör olarak ifade edilmesi de (Bozkurt, 2020; Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015; Kan ve Fidan, 2016) araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Verimsizlik temasında hem öğretmen hem öğrenci hem de idarecilerin metaforları olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin verimsiz olduğunu (Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015) belirten araştırma sonucunun yanı sıra geleneksel eğitimden daha verimli olduğunu ifade eden araştırma sonuçları olduğu da (Hannay ve Newvine, 2006) görülmektedir. Eksiklik kategorisinde ise uzaktan eğitimin

yeterli olmadığına ve bir şeylerin yarım kaldığına dair ifadeler olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelendiği bir araştırma sonucunda öğrencilerin internete/bilgisayara erişemedikleri, derslere katılımı az sağladıkları, düşük motivasyon/isteksizlik gösterdikleri, iletişim zayıflığı yaşadıkları, ders programlarını bilmedikleri ve canlı dersleri sabote ettikleri görülmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Bu açıdan uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitim sürecine göre birtakım eksikliklerin yaşandığı söylenebilir. Ayrıca yüz yüze eğitimden bu açılardan farklı olması, iletişim/etkileşim konusunda yetersiz kalması uzaktan eğitimin yapay şekilde algılanmasına ve yoksunluk hissedilmesine yol açabilir. Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer kategori ise eşitsizliktir. Uzaktan eğitimin temel bileşenleri olan bilgisayar ve internet bağlantısının olmaması öğrenci açısından bir dezavantaj olmakta (Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk, 2017) ve eşitsizliğe yol açmaktadır. Bu eşitsizliğe yol açan durumlardan diğerinin de alt yapı durumu olduğu söylenebilir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin'in (2020) araştırmasında salgın sürecinde uzaktan eğitim sisteminin alt yapısının yeterli olmadığını ve uzaktan eğitime olumsuz etkisi olduğunu ifade etmeleri de bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Katılımcıların olumlu olarak değerlendirdikleri fırsat kategorisinde, uzaktan eğitimin geleneksel eğitime kıyasla sağladığı imkanlar nedeniyle bireyler için iyi bir alternatif olabileceği vurgulanmaktadır (Çivril, Aruğaslan ve Özyayın-Özkara, 2018). Tamamlayıcılık kategorisi ise, uzaktan eğitimin örgün eğitimde eksik kalan yönleri ortadan kaldırma veya telafi etmesi ile ilişkilidir (Özbay, 2015). Gelişim kategorisini ele alan bir diğer araştırma ise uzaktan eğitimin, öğrencilerin farklı açılardan kendilerini geliştirmelerine yönelik avantaj sağladığını ve kişisel hedeflerine ulaşmalarını desteklediğini belirtmektedir (Çivril, Aruğaslan ve Özyayın-Özkara, 2018). İlgili araştırmalarda ifade edilen sonuçlar, araştırmada ele alınan tamamlayıcılık ve gelişim kategorisi bulgularını destekler niteliktedir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin kendilerine ve sürece dair farkındalık kazandıkları ve uzaktan eğitimi Covid-19 salgınına karşı koruyucu biçimde algıladıkları görülmektedir. Okul paydaşlarının oluşturdukları metaforlar kategoriler bağlamında ele alındığında, algıların birbirine göre farklılaştığı söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin, öğretmen ve okul yöneticilerine göre verimsizlik, yoksunluk ve eksiklik kategorilerinde daha fazla metafor ürettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Etkileşimsizlik ve tamamlayıcılık kategorisinde ise öğretmen ve okul yöneticilerinin daha fazla metafor ürettiği, öğrencilerden sadece bir katılımcının iki kategoriye dair birer tane metafor ürettiği dikkat çekmektedir. Ayrıca okul yöneticilerinin koruyuculuk ve gelişim, öğretmenlerin farkındalık, öğrencilerin ise yapay olma kategorisi altında metafor üretmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecini etkileşimsiz değerlendirmemesinin sebebi çevrimiçi ortamlarda etkileşimde olmaya alışkın olmalarından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Fakat bu bulgunun aksine öğrencilerin uzaktan eğitimi etkileşimsiz olarak algıladıkları da görülmektedir (Çokyaman ve Ünal, 2021). Orta öğretim öğrencilerinin uzaktan eğitimi verimsiz algılamaları, uzaktan eğitimi olumsuz anlamda algılayan ortaokul öğrencileri (Öztürk ve Koca, 2021) ve anlamsız, görüntülü görüşmek, oyun, sıkıcı metaforları ile değerlendiren ilkökul öğrencileri (Bozkurt, 2020) ile benzer niteliktedir. Öğrenci, öğretmen ve velilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını metaforlarla ele alan başka bir araştırmada uzaktan eğitimin geçici ve verimden uzak olması, yüz yüze eğitimin yerine ikame edilmesi ve ruhsuz, duygusuz, sosyalleşmeden uzak bir süreç olarak ifade edilmesi de (Karakuş ve Karacaoğlu, 2021) araştırma bulguları destekler niteliktedir.

ÖNERİLER

Sonuç olarak araştırmanın, uzaktan eğitim sürecini okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci algılarını metaforlar bağlamında ele alarak nitel açıdan alanyazına katkı sağladığı söylenebilir. Bununla birlikte araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmanın nitel bulguları metafor formunun ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Nitel yöntem şeklinde ele alınan araştırmanın yanı sıra nicel ve karma desende araştırmalar planlanabilir ve uzaktan eğitim sürecinin faydalı olması için okul yöneticisi, öğretmen ve öğrencilere yönelik farklı programlar geliştirilebilir ve deneysel olarak sınanabilir. Bu araştırma uzaktan eğitim sürecinin paydaşlarından olan okul yöneticisi, öğretmen ve öğrencilerle sınırlıdır. Başka araştırmalarda veli ve diğer paydaşlar araştırma sürecine dahil edilebilir. Araştırmada okul içi paydaşların uzaktan eğitime yönelik olumsuz algılarını iyileşmesine yönelik çalışmalar planlanabilir. Uzaktan eğitimin verimsiz olmasına yol açacak altyapı sorunu, etkileşimsizlik, yapay olma, değişkenlik, eşitsizlik ve eksikliğe yol açacak durumların düzenlenerek daha işlevsel hale getirilmesi önemlidir. Bununla ilgili öğretmen ve sistem düzenlemeleri gerçekleştirilebilir, öğrencilerin aktif katılımına yönelik planlamalar yapılabilir. Ayrıca uzaktan eğitimin fırsat olarak görülmesi ve tamamlayıcı, koruyucu, gelişim sağlayan şeklinde olumlu algılanması da uzaktan eğitimin, eğitim sistemine uygun şekilde entegre edilmesinin önemli olduğunu düşündürmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(171), 100-108.
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.

- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chang, G. C., & Yano, S. (2020). How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. Retrieved May, 4, 2020.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çivril, H., Aruğaslan, E., & Özkara, B. Ö. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59.
- Çokyaman, M. ve Ünal, M. (2021). Öğrenci ve öğretmenlerin Covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1684-1715. DOI: 10.26466/opus.913396.
- Hannay, M., & Newvine, T. (2006). Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1), 1-11.
- Kaleli-Yılmaz, G. & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 299-322.
- Kan, A. Ü., & Fidan, E. K. (2016). Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-45.
- Karakuş, N.; Karacaoğlu, M. Ö. (2021). Uzaktan eğitime yakından bakış: Bir metafor çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 44-62. DOI: 10.29000/rumelide.1009038.
- Karpenko, M. P. (2008). The emergence and development of distance education. *Russian Education and Society*. 50(3), 45–56.
- Keskin, M., & Özer-Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ., & Öztürk, M. (2017). students’ and teaching staff’s assessments regarding distance education applications in formal education. *Journal of Higher Education and Science*, 7(2), 294-304.
- Öztürk, D. & Koca, A. H. (2021). Ortaokul öğrencilerinin laboratuvar ve uzaktan eğitim kavramlarına yönelik metaforik algıları, *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 5(1), 179-199. DOI: 10.35346/aod.929576
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29, 102-108.
- Şahin, M. C., & Tekdal, M. (2005). İnternet tabanlı uzaktan eğitimin etkililiği: Bir meta-analiz çalışması. *Akademik Bilişim*, 02-04.
- Telli-Yamamoto S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- UNESCO. (2020). Distance learning strategies, What do we know about effectiveness? <http://www.unesco.org/covid19EDwebinar>, web adresinden 16 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurtbakan, E., & Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkökul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(6). 949-977